

טורי מזרחי משה ("מושיקו")

113233

בן חנה ואפרים

נולד ב- 4.12.1928

שרת בגדוד "גדעון" (13)

נפל ב- ג' טבת תשי"ט 4.1.1949

בקרב ליד רפיח.

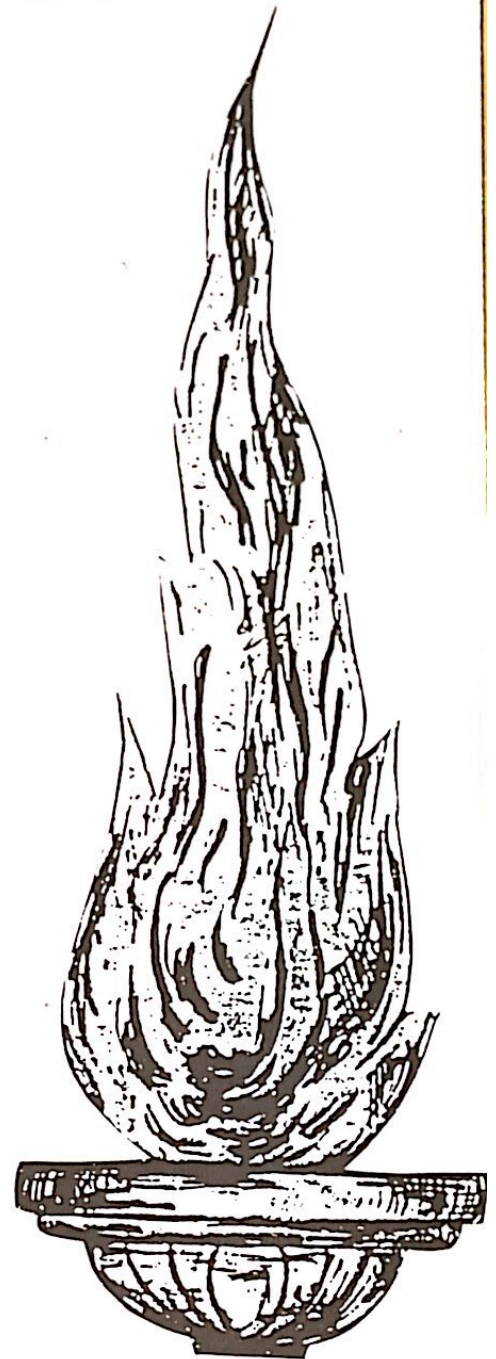

מזרחי משה (מושיקו)

בן אפרים וחנה. נולד ב־4.12.1928 בחיפה. גדל בעפולה ושם למד בבית־הספר העממי. בשל מצבה הדחוק של המשפחה נאלץ במוקדם לעבור לחיי עבודה. ההורים חזרו לטבריה, עיר־מולדתם, ומשה הצעיר עבד עבודה כפרכת כמנפץ חצץ בכביש, כדי לתמוך במשפחה. אחר־כך עבד בחשמלאות, שהחמחה בה, בשדה־התעופה בחל־נוף. ידע להסתגל לעבודות שונות ונתקבל כפקיד בדואר טבריה.

מגיל צעיר חבר ב"הגנה". בהיותו יודע ערבית צורף לש"י כשהחריף המצב סירב ליהנות מזכות־השחרור — כעובד בשירות חיוני — והתגייס. תחילה הועסק בהאזנה לשידוריו הסודיים של האויב, אך עמד בחוקף על כך שיעבורו ליחידה קרבית. עבר לגדוד אחד של חטיבת "גולני", שהועברה לנגב לפני מבצע "עין" והיה אלחוטאי בגייס ומקלען. נפל ליד רפיח בג' בסבת חש"ס (4.1.1949). נקבר בטבריה ב־10.1.1949.

הנוף האנושי של החטיבה

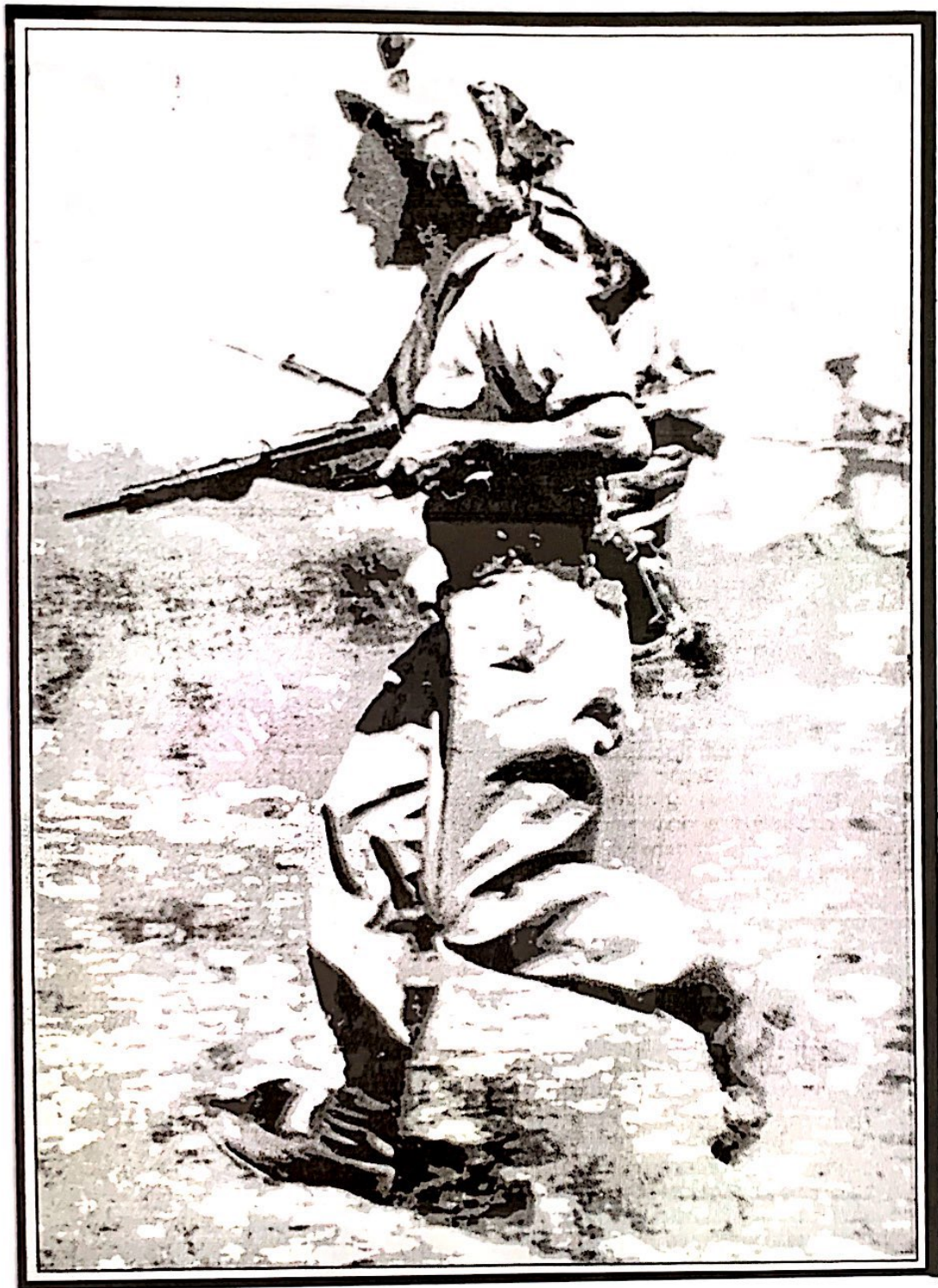
הנוף האנושי של חטיבת גולני במלחמת העצמאות היה מגוון ורב-פנים. הוא מאפיין את "דור תש"ח" בארץ-ישראל של אותם הימים. מייסדי החטיבה, ראשוני לוחמיה ומפקדיה, היו אנשי ההתיישבות, עובדי-אדמה מן המושבה, המושב והקיבוץ של מרחבי הגליל והעמקים, ובתוכם שומרי מסורת לא מעטים. אליהם נוספו במרוצת חודשי לחימה ארוכים בני עיר רבים ואף עולים חדשים אנשי גח"ל ומח"ל. ראוי לציין, כי בימי תש"ח היו בחטיבת גולני בחורות רבות, אשר שירתו בכל היחידות בתפקידים שונים, ורבות מהן פעלו כקשריות או חובשות קרביות. כבר במלחמת העצמאות היתה חטיבת גולני כור היתוך לילידי הארץ ולבני העליות השונות. בסיכום המבוא שכתב נחום גולן לספר "אילן ושלח" נאמר: "...צמחנו בנוף הגלילי ובמישורי העמקים, ובמרחבי הנגב הרחבנו אופקים – התבגרנו. ההתיישבות בעמקים ובגליל היא שנתנה לחטיבה את צביונה וחותמה המיוחד, וממנה ספגה את ערכיה, כי על כן היתה החטיבה כפרית ונאמנה לערכים שינקה בגושי התיישבות אלו. ציינו אותה תכונותיו של עובד-האדמה ויושב-הכפר: עקשנות, צמידות למשימה, שורשיות ושקט..."

אימונים בתש"ח

לוחם מ-48

הקרב בו נפל משה ז"ל

חקרב על משלט בית-הקברות

ההתקפה על משלט בית-הקברות נועדה ל-3 בינואר. בלילה שלפני כן יצא לשם פטרול סיור קטן. תפקידיו היו לבדוק את השטח ולהשתדל להבחין גם בסוג הביצורים שבמקום ובטיבם.

בהגיע אנשי הפטרול למרחק של כ-300 מ' מן הגדר הסובבת את המשלט, התחילו לנבוח כלבים, (המקום היה זרוע חושות ערביות שנעוב). מיד נחלק הפטרול: — שנים מן האנשים פנו הצדה ומשכו בעקבותיהם את הכלבים, בעוד ששני האחרים חדרו דרך הגדר החיצונית והתקרבו לגדר הפנימית של המשלט (המרחק בין גדר לגדר היה כ-80 מ'). הם סירו היטב את הסביבה בחפשים את הדרך המתאימה ביותר להתקדמות הכוח.

לפי התכנית הוצרכה הפעולה להיות התקפת-לילה. שקטה. הנחנו שנפרוק את הגדר החיצונית בלי שיבחינו בנו, והסתערות תבוא כשהכוח יוחדר לשטח שבין שתי הגדרות, והגדר הפנימית תפוצץ ע"י בונגלור-טורפדו.

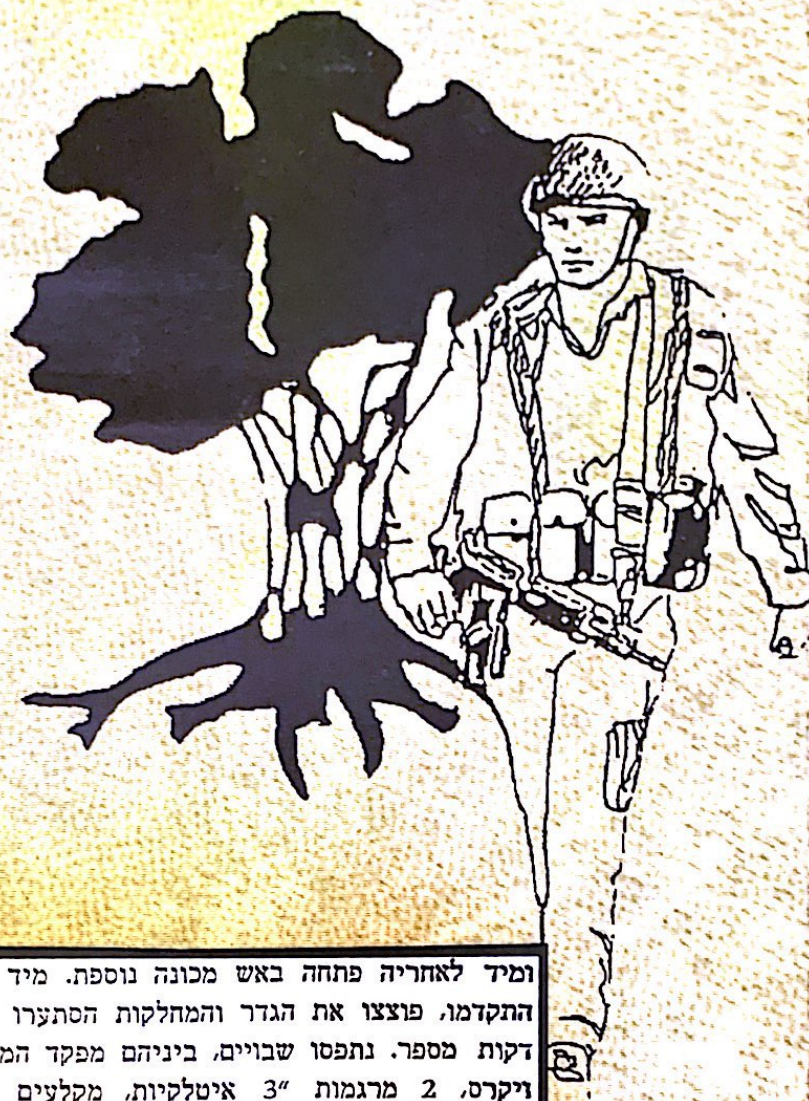
נוסף לאנשי פלוגתי, צורפו אלינו מקלע בינוני ומרגמה בת 81 מ"מ, וכן 4 חבלנים עמוסי בונגלורים ומכשירים לגלזי מוקשים. נוסף לכך עמדו תותחים לרשותנו, לסיוע ישיר לנו ולכוח השני אשר צריך היה במקביל לנו להשתלט על משלט 102.

יצאנו עם ראשית הלילה. הדרך עד ליעד עברה ללא כל תקלות, אף כי במשכה יותר זמן משצפינו. משהגיעה היחידה למרחק של 400 מטר מהגדר ניתנה לאנשים שהות למנוחה כי עיפו מהדרך הארוכה. חולית מקצצי הגדר נשלחה קדימה, להכשיר את מעבר הכוח. החוליה הגיעה למקום בסדר. הסמל, שהיה אחראי על היחידה, טעה בדרכו חזרה, והגיע אלי רק כעבור זמן רב ביותר. העיכוב הממושך הזה בביצוע הגיע אותי לחשוב שהגדר החיצונית עדיין לא קוצצה, וחששתי על כן לתקלות. נתתי, איפוא, הוראה לתותחים לפתוח באש-טיווח, שיהיו מוכנים לסייע, על כל צרה שלא תבוא.

התותחים פתחו באש. הטוח הייה מופרז. פקדתי להקטין את הטוח ואף על פי כן לא הצלחנו לפגוע במשלט. החלטתי על כן להפסיק את האש ולחזור לתכנית הראשונית — הסתערות שקטה, אף כי חששתי קצת, שההפגזה עוררה את המצרים וגרם להפתעה בטל. קיויתי, שאי המשכת ההפגזה תבטל את הכוננות.

היחידה התקדמה בשקט עד למרחק 20 מטר מן הגדר החיצונית. כאן פשטו הרובאים את עודף הציוד והתחמושת להקלת ההסתערות וכל מחלקה ריכזה לחוד את חפציה. המקלע הבינוני והמרגמה נשארו מאחור כשהם מוכנים לסייע להסתערות ולהבטיח באשם את האגפים.

היחידה חדרה פנימה דרך הפרצות שהוכנו, והתקדמה בפיקוד הסמל. עד לטוח של כ-50 מ' מהגדר הפנימית. האויב הרגיש בהם ופתח באש ממכונת "ויקס",

ומיד לאחריה פתחה באש מכונה נוספת. מיד ניתנה פקודת האש לאנשים. החבלנים התקדמו, פוצצו את הגדר והמחלקות הסתערו פנימה. כייבוש המשלט לא ארך, אלא דקות מספר. נתפסו שבויים, ביניהם מפקד המשלט, קצין בדרגת לויטננט. 2 מכונות ויקרס, 2 מרגמות "3 איטלקיות, מקלעים ורובים. המשלט היה מהופר יפה עם תעלות קשר למעלה מהראש ובונקרים לשכון, ש"ר ותחמושת, ואפילו בונקר מגורים לקצין.

התחלנו מיד לארגן את האנשים להגנה היקפית ולחפור עמדות לעבר רפיה. כל הציוד העזר, שנפרק בתחילה — הוכנס פנימה, וכן רוכזו כל הפצועים. בונקר המגורים של הקצין הפך למרפאה. האנשים נצטוו שלא להתרוצץ מעל לעמדות מחשש הפגזת המקום. מפי הקצין נודע, שהמקום טווח למפרע ע"י התותחים המצרים, ואמנם, כעבור שעה התחילו תותחי 25 ליטראות בהפגזה, אך היתה זו הפגזה דלילה, שלא הפריעה לנו.

זמן קצר לאחר הכיבוש הגיע הדרג השני ועמו ציוד נוסף, תחמושת, 2 תותחי גט, כלי-התחפרות, ומוקשים גט. המכוניות החזירו את הפצועים והשבויים. בטרם נספיק להתחפר היטב לכיוון רפיה ולהציב את התותחים הגט. במקומם, — האיר השחר. לפנינו, במרחק 800—1000 מטר בערך, עמדו בשורה כ-9 טנקים וכמה משוריינים. הטנקים נדמו ממרחק זה כ"שרמנים" אך למעשה, היו אלה טנקים קלים מטפוס "לוקסט", שהספקנו לראותם ולבדקם לפני כן. נתתי הוראה לתת לטנקים להתקרב עד לטוח הפגיעה של התותח הגט. ורק אז לפתוח באש. רוח האנשים נפלה במקצת, משנודע להם כי משלט 102 לא נכבש, וכי אנו עלולים לספוג את כל כובד ההתקפה. המצרים החלו בהפגזה, שארכה כשעתיים, מתותח 25 ליט. ותותחים אנטי-אוויריים שבסיסם היה ברפיה. האש של האחרונים פצעה רבים מאנשינו, כיון שמפני מהירות הקלעים לא יכולנו לשמוע את הנקישה הראשונה והם התפוצצו מעל ראשינו לפתע פתאום. הטנקים המצרים התחילו לזוז, כשחיל-הרגלים רץ בעקבותיו, כיתה מאחורי כל טנק. מימין נפתחה עלינו אש של מכונות-יירה. מכונית משא משלנו, שהביאה את התותח, נתקעה לפני העמדה וגרמה להסתרת

כל החזית מעיני התותחן ולוע תותחו. בשעה שהטנקים החלו להתקדם, אי אפשר היה להגיב. רביסמל הפלוגה קפץ על המכונית תחת מטר אש, הצליח להניע את המכונה ולהזיזה למאחורי המשלט.

כשהגיעו הטנקים לטוח של כ-500 מ', פתח התותח הנ"ט. באש והרס טנק אחד. מיד עברה תרועת שמחה והתלהבות בין האנשים, כל הנשק מכוון אל האויב. מיד לאחר מכן הושמדו עוד 4 טנקים ו-2 משוריינים שהספיקו להתקדם בינתיים עד לטוח של 300 מ' מרגמות ה"2 עשו שמות בחיל הרגלים וכן הפיאטים שירו בזוית מוגבהת. הרובאים צלפו לעבר כל טנק שנפגע כלפי אנשי הצות שהחלו קופצים החוצה. מיד חזרו הטנקים על עקביהם וברחו, כשהם מסתתרים מאחורי קפלי קרקע וצולפים על המשלט בתותחי 37 מ"מ.

משנהדפה התקפה זו, החלה מיד הפגזת תותחים, שנמשכה ארבע שעות ללא הפסק, בלזית פגזי עשן. פעם בפעם היתה לנו הפוגה קצרה, משהרעיש חיל האויר שלנו את עמדות המצרים. ברגע כזה היתה כל הפגזה נפסקת מהשש התגלותן של עמדות התותחים המצריות.

בשעה 11.00 נערכה התקפה שניה של טנקים, הפעם בשיעור מועט יותר. חיל הרגלים התקדם מאחוריהם עד לטוח של כ-600 מ' ולא הוסיף. הנחנום שיתקדמו והשמדנו ארבעה טנקים. יתרם ברחו מיד ולא המשיכו בהתקפה.

כעבור זמן מה החלה התקפת נגד שלישית. הפעם היה זה חיל הרגלים שניסה לתקוף בסיוע ארטילרי ו-2 וחלים יורקי להבות. תותחינו הנ"ט הוצאו מכלל שימוש כתוצאת מהפגזות, וכך יכלו הוחלים להתקדם עד ל-100 מ' מהמשלט. מחלקות חיל הרגלים הגיעו עד לטוח של 30 מ' מהמשלט. התכוננו כבר לקרב כידונים. אולם התקפה זו של האויב לא נוצלה על ידם כראוי. אשם לא היתה אפקטיבית, פרט להשפעת פסיכית על האנשים, שנפגשו בפעם הראשונה בנשק כזה.

היה זה רגע שלא ישוער. לרשותי היה מנין קטן. כ־30 פצועים מתוך 80 הלוחמים שעמדו לפקודתי. הנשק נסתם בחול ורובו לא היה כשר לפעולה והעמדות אף הן לא היו מותקנות במידה מספקת (מחוסר זמן). אנשי המטה סביבי כבר ערכו בקבוצי מולוטוב לקדם את פניהם, וחלק בדק את נשקו. ברגע זה הפעיל אחד הבחורים פיאט, ולאחר מספר יריות האליח לפגוע בזהל. זה נסוג מיד ואחריו גם חברו. חיל הרגלים של האויב, שנשאר ללא סיוע, הפך את פניו והחל לסגת. הם ברחו, כשאנשי הפלוגה והמכיינים עושים בהם שמות. למעלה מ־150 הרוגים נמצאו אח"כ בשטח, לבד מאלה שהוצאו ופצועים עד אין מספר, שנאספו מן השדה בחסותם של דגל לבן ורופאים. בהוכחם, שלא יוכלו לשוב ולכבוש את המשלט, החלו המצרים לגדר מיד את המחנה הקטן, שהיה במרחק של 1200 מ'.

רפיה היתה לפנינו — היינו בשעריה. האויב המשיך בהפגזה עד הלילה. בהפגזה נהרגו עוד כמה אנשים. מן הפלוגה נהרגו סה"כ 8 אנשים. התותחן הנט. שהשמיד את 5 הטנקים הראשונים נהרג בערב, בהפגזה. כלילה הוחלפה הפלוגה באחרת. שהיתי במשלט עוד 24 שעות על מנת להכניס את המפקד החדש בעבי הקורה של זירת הקרב.

הנופלים בקרב הוחזרו ל"גבולות" ושם נקברו. היחידה חזרה לבסיס אהורנית לשם נפישת מועטת. בס"ה הושמדו בקרב זה 9 טנקים מטיפוס לוקוסט ו־2 משוריינים, כמה טנקים ניזוקו (שנראו נגררים ע"י טנקים אחרים) ו־2 וחלים. קרב זה היה למעשה הקרב האחרון בנגב. מיד לאחר מכן נשתררה הפוגה ובקבותיה באה שביחת הנשק.

יומן האסכולה

— 4.1.49 בגורה הורומית כבשה יחידה אחות שני משלטים הרחוקים כ"ד ק"מ מדרום מזרח לצומת אל-עריש-רפיח-עוג'ה.

בלילה ניסתה יחידה מגדוד "גדעון" לכבוש שוב את משלט 102 מצפונה. המצרים הדפו גם את ההתקפה הזאת, ואנשינו נסוגו משם חזרה. יחידת ג'יפים מגדוד הפשיטה פשטה על אבומועמר שמצפון מזרח לגזרת הלחימה.

— 5.1.49 משלט נוסף — "הגר" מדרום למשלט בית הקברות ובהמשכו של הרכס — נטפס בלילה ע"י אנשי גדוד הפשיטה ו"ברק". המצרים ממשיכים בהפגזות שני המשלטים.

— משלטי הצומת נכבשו ע"י הכוחות הפועלים מכביש עוג'ה.

— חבלני "הנגב" פוצצו רכבת אספקה מצרית שהגיעה מכיוון אל-עריש. -- החסימה פגעה בטור שניסה לפרוץ מאל-עריש לרפיח, והדפתה חזרה באבידות.

אלה שקמו מול אש
אלה שרצו בראש
כל שהיו ואינם -
עוד ישנם.

הם ישנם בליבם של כולם
הם ישנם ויהיו לעולם
בחיוך הנפלא
בצרורות המקלע
בשתיקה ובבכי החם.

שום זיכרון לא יסלח
שום שיכחה לא תמחוק
שום אהבה לא תגליד עם הזמן.

אלה שכאן לא ידעו שוב
אם לשתוק או לצעוק,
רק השתיקות צועקות מעצמן
הם ישנם בליבם של כולם
הם ישנם ויהיו לעולם
בחיוך הנפלא,
בצרורות המקלע
בשתיקה ובבכי החם.

רציתי לקטוף פרח בגן
ואמא אמרה לי: "אסור הוא מוגן
ובכל העולם יש חוקים
לא לקטוף פרחים מוגנים".
ואולי אני סתם ילדה קטנה
שלא יודעת ולא מבינה
אבל אני חושבת שכ"כ מוזר
שפרחים אסור וחיילים מותר.

